Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT DOI 2023
Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

1931 TDIU TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

«Smart-turizm: XORIJIY TAJRIBA VA UNI O‘ZBEKISTONDA QO‘LLASH ISTIQBOLLARI»

Respublika ilmiy-amaliy anjumani

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI ILMIY MAQOLA VA TEZISLAR TO‘PLAMI

2023-yil 15-dekabr, maxsus son

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 540 sahifa, 15-dekabr, 2023-yil.

Bosh muharrir:
Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:
Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., TDU rektori
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori
Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dotsent
Djumaniyazov Maqsud Allanazarovich, Qoraqalpog'iston Respublikasi Tabiat resurslari qo'mitasi raisi
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori
Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori
Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU profesor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU Marketing kafedrasi professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., prof., Atrof-muhit va tabiatni muhofaza qilish texnologiyalari ilmiy-tadqiqot instituti
Axmedov Javoxir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU Ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalar departamenti rahbari
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU huzuridagi PKQTUMOTMXHB mutaxassis

Ekspertlar kengashi:
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Imomqulov To'lqin Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

UO‘K: 338.48 (075)
KBK: 65.433(011)

“Smart-turizm: XORIJIY TAJRIBA VA UNI O‘ZBEKISTONDA QO‘LLASH ISTIQBOLLARI". Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari to‘plami. – T.: “YaIT” jurnali, 2023. – 540-b.

To‘plamga xorijiy va mahalliy olimlar, sohaning yetuk mutaxassislari va oliy o‘quv yurtlarida turizm sohasidagi muammolar bo‘yicha ilmiy izlanishlar olib borayotgan doktorantlar, tadqiqotchilar, vazirlik, qo‘mita va turli mulkchilik shaklidagi korxona, tashkilotlarning yetakchi mutaxassislari, magistrlarning ilmiy izlanishlarining natijalari kiritilgan.

To‘plamda keltirilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma’lumotlar va keltirligan huquqiy-me’yoriy hujjatlarning haqqoniyligi, tadqidiy fikr-mulohazalar va takliflarga mualliflarning o‘zlari mas’uldirlar.

Mas’ul muharrir: t.f.d., prof. K.A. Sharipov

Konferensiya tahrir hay’ati: i.f.d., prof. M.P.Eshov, i.f.d., prof. G.Q.Abduraxmanova, i.f.d., prof. S.K.Xudoyqulov, i.f.d., prof. M.A.Yuldashev, i.f.d., prof. A.M.Abduvohidov, i.f.d., prof.M.T.Aliyeva, i.f.d., prof. A.A.Eshtayev, i.f.d., prof.A.N.Norchayev, i.f.n.,prof. S.R.Safayeva, i.f.n., dots. D.I.Abidova, i.f.n., dots. X.Ochilova,i.f.n., dots. M.Nurfayziyeva.

Taqrizchilar:
Sh. Ergashxodjayeva, i.f.d., prof.
U. G‘afurov, i.f.d., prof.

Ushbu Toshkent davlat iqtisodiyot universitetida o‘tkazilayotgan «Smart-turizm: XORIJIY TAJRIBA VA UNI O‘ZBEKISTONDA QO‘LLASH ISTIQBOLLARI» mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman to‘plami O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan nashrga tavsiya etilgan.

ISBN 978-9943-6856-0-4

TARAQQIYOT PROGRESS ПРОГРЕСС

TARIXIY SHAHARLARDA TURIZMNI RIVOJLANISHIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI

Ro‘zibayeva Zulayho Baxrombek qizi
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada tarixiy shaharlarda turizmni rivojlanishda raqamli texnologiyalarning o‘rni haqida izlanishlar olib borhamda O‘zbekiston hududida Smart-turizmni rivojlantirishni izchil yo‘llari ko‘rib chiqildi. Smart-turizmni rivojlantirish bevosita iqtisodiyotimizni rivojlantirishga katta ta’sir etishi tahlil qilindi.

Kalit so‘zlar: Milliy iqtisodiyot, demokratik, iqtisodiy faollik, samaradorlik, inflyatsiya, valyuta kursi, o‘sish sur'ati, sanoat mahsulotlari, narxlar indeksi, chakana savdo, tashqi savdo, korxona va tashkilotlar, kichik biznes, bozor xizmatlari, yalpi xonadon tic mahsuloti, Markaziy bank kursi, import va eksport.

Abstract: In this article, while conducting research on the role of digital technologies in the development of tourism in historical cities, consistent ways of developing Smart-tourism in the territory of Uzbekistan were considered. It was analyzed that the development of smart tourism has a direct impact on the development of our economy.

Key words: National economy, democratic, economic activity, efficiency, inflation, exchange rate, growth rate, industrial products, price index, retail trade, foreign trade, enterprises and organizations, small business, market services, gross domestic product, Central Bank rate, import and export.

Аннотация: В данной статье при проведении исследования роли цифровых технологий в развитии туризма в исторических городах были рассмотрены последовательные пути развития Smart-туризма на территории Узбекистана. Проанализировано, что развитие умного туризма оказывает прямое влияние на развитие нашей экономики.

Ключевые слова: Национальное хозяйство, демократия, экономическая активность, эффективность, инфляция, курс валют, темп роста, промышленная продукция, индекс цен, розничная торговля, внешняя торговля, предприятия и организации, малый бизнес, рыночные услуги, валовой внутренный продукт, ставка ЦБ, импорт и экспорт.

KIRISH

Ma’lumki turizm sohasi mamlakat iqtisodiyotiga eng tez daromad keltiruvchi tarmoqlardan biri hisoblanadi, shu boisdan ham hozirda ko‘plab mamlakatlar milliy iqtisodiyoti tarkibida turizmdan keladigan daromadlarni oshirishga harakat qilmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-son Farmoniga binoan 2022-2026-yilgacha bo‘lgan davrda “Milliy iqtisodiyotni jadal rivojlantirish va yuqori o‘sish sur’atlarini ta’minlash” nomli ustuvor yo‘nalishi 16 ta maqsadni o‘z ichiga olgan.

Shuningdek, “O‘zbekiston bo‘ylab sayohat qil” dasturi doirasida mahalliy sayyohlar sonini 12 million nafardan oshirish hamda respublikaga tashrif buyuradigan xorijiy turistlar sonini 9 million nafarga yetkazish – maqsadi 10 ta asosiy yo‘nalishni o‘z ichiga oladi, bular quyidagilar:

Vatanimiz hududidagi o‘tmishdan sado beruvchi ko‘plab tarixiy obidalarning mahobati, o‘ziga xos me’moriy uslubi, minglab yillar silsilasidan bizgacha yetib kelayotgani butun dunyoni lol qoldirmoqda. Mamlakatimizga sayyohlarning aksariyati ajdodlarimiz tomonidan bunyod etilgan muhtasham san’at asarlarini o‘z ko‘zi bilan ko‘rish, ulardagi ulug‘vorlikni his qilish uchun tashrif buyurishadi.

Umuman olganda madaniy meros obyektlari, tarixiy obidalar bu faqatgina turizm obyekti emas, birinchi navbatda bu xalqimizning boyligi hisoblanadi. Ularda millatimizning buyuk tarixi, madaniyati aks etgan.

O‘zbekiston hududida ko‘plab tarixiy obidalar mavjud va qulay geografik hududda joylashgan

bo'lsa-da, turizmining rivojlanishi sekin kechmoqda. Buning bir qator sabablari mavjud eng avvalo ushbu sohaga ajratiladigan investitsiya, sayohat qilishning qulaylik darajasi, infratuzilma va kadrlar muammosi mamlakatlarda turizm rivojlanishiga u yoki bu ma'noda ta'sir o'tkazadi. Ushbu muammolarga yechim sifatida O'zbekiston hududida Smart-turizmni rivojlantirishga e'tibor qaratish lozim.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti asistenti Baxrom Boxodirovich Xashimovning Academic Research in Educational Sciences jurnalidagi "Smart-turizm" haqidagi maqolasida 2017-yil 6-dekabrdagi O'zbekiston Respublikasi Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi, Madaniyat vazirligi hamda — "Tehno Dargoh" MChJ o'rtasida uch tomonlama kelishuv memorandumi asosida, Buxoro viloyatining 50 ga yaqin (Poyi Kalon ansambili, Gavkushon madrasasi, Ko'kaldosh madrasasi, Toqi sarofon, Toqi telpakfurushon, Labi hovuz majmuasi, Nasriddin Afandi haykali, Nodir Devonbegi madrasasi, Yahudiylar Sinagogasi, Somoniylar maqbarasi, Ark qo'rg'oni va boshqa) tarixiy obyektlarida QR kod o'rnatilgani haqida ta'kidlab o'tgan.

Shuningdek, ushbu loyihaga ko'ra, viloyatning Smart-turizm viloyati sifatida xalqaro turizm bozoridagi imijni oshirish va sayyohlarga qulaylik yaratish uchun IT-texnologiyalardan faol foydalanish maqsadida «VERUM QR» qo'shma loyihasini amalga oshirishning amaliy bosqichi boshlandi. O'rnatilgan QR kod lar 12 ta tilda obyekt haqidagi ma'lumotlarni mahalliy va xorijiy sayyohlarga 3 soniyada taqdim etmoqda.[1]

I.T. Frolova esa tarixiy madaniy turizmga global miqyosda xalqlarni bir-biriga yaqinlashtiruvchi omil va vosita sifatida qarab, rivojlanishi o'zaro bog'liq bo'lgan va bir-birini to'ldiruvchi uchta:

1) madaniyat va madaniy merosga oid bilimlarni boyitish,
2) madaniyatni muhofaza qilish va qayta tiklash,
3) madaniyatlar muloqoti kabi yo'nalishlardan iborat deya hisoblaydi. Boshqacha aytganda, hozirgi vaqtda madaniy turizmning asosiy gumanitar funksiyalari, sifatida quyidagilar qayd etiladi:

- madaniy-ma'rifiy va ta'limiy;
- madaniy muhofaza va saqlash;
- aloqalar o'rnatish va tinchlikparvarlik.[2]

TAHLIL VA NATIJALAR

Turizmni rivojlantirish darajasi – mamlakat, uning hududlari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi va aholi farovonligini tavsiflovchi parametrlardan biridir.

Raqamli iqtisodiyotning asosiy farqlovchi omili shundaki, axborot eng muhim boylik bo'lib, uning qiymati doimiy ravishda oshib bormoqda. Turizm sohasida yagona axborot makonini shakllantirish masalasi anchadan beri muhokama qilinib kelinmoqda. Bu borada turizm sohasida davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari tomonidan katta ishlar qilindi. Turizm sanoati eng yangi raqamli texnologiyalarni faol joriy etishga to'liq e'tibor qaratmoqda. Faoliyatning aksariyati raqamli iqtisodiyotning rivojlanishiga mos ravishda, jumladan, turlarni bron qilish tizimi, elektron to'lov texnologiyalari va boshqalarni hisobga olgan holda qayta tuzildi.

Raqamli iqtisodiyotning shakllanish darajasi ko'p jihatdan axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) rivojlanishi va ularni jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy hayotiga joriy etish darajasi bilan belgilanadi. Texnologiyalarning rivojlanishi tufayli O'zbekiston Respublikasi aholisining 81 foizi, savdo korxonalarining 93 foizi, transport korxonalarining 80 foizi, davlat organlarining 95 foizi Internetdan foydalanadi.

Eng muhimi, Internet-texnologiyalar moliyaviy operatsiyalarda, davlat organlari bilan o'zaro aloqada, yetkazib beruvchilar va iste'molchilar bilan aloqa qilishda qo'llaniladi. Asosan, turizm sohasidagi barcha korxonalar u yoki bu darajada axborotkommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanadi. Faoliyatning barcha asosiy jarayonlari axborotni qayta ishlashga, shu jumladan turizmdagi turli bronlash tizimlariga, axborot-qidiruv tizimlariga, hamkorlar, yakuniy foydalanuvchilar bilan axborot-kommunikatsiya aloqalariga asoslanadi. Turizmda zamonaviy reklama texnologiyalarining deyarli ko'p

qismi internet texnologiyalaridan foydalanishga asoslangan bo'lib, O'zbekistondagi tarixiy va turistik makonlarni hamda mehmonxonalarni izlash imkoni yaratildi. Eng ko'p tarixiy yodgorliklariga ega viloyat.

Qayd etilishicha, respublikada arxitektura yodgorliklari soni 2 264 tani tashkil etadi, shulardan eng ko'p tarixiy yodgorliklar Samarqand viloyatida joylashgan – 562 ta. Keyingi o'rinlarni Buxoro viloyati (507 ta) va Toshkent shahri (288 ta) egallagan[3].

1-jadval: Hududlar bo'yicha arxitektura yodgorliklari soni

№	Hududlar nomi	Tarixiy obidalar soni
1.	Samarqand viloyati	562
2.	Buxoro viloyati	507
3.	Toshkent shahri	288
4.	Qashqadaryo viloyati	208
5.	Farg'ona viloyati	139
6.	Xorazm viloyati	136
7.	Jizzax viloyati	100
8.	Namangan viloyati	98
9.	Andijon viloyati	74
10.	Navoiy viloyati	70
11.	Surxondaryo viloyati	36
12.	Qoraqalpog'iston R.	24
13.	Sirdaryo viloyati	15
14.	Toshkent viloyati	7

jadvaldan ma'lumki, yurtimiz katta turistik imkoniyatlarga ega. Mamlakatimiz nafaqat Markaziy Osiyoda, balki butun jahonda ham turizm markazlaridan biri hisoblanadi. Ma'lum hududda tarixiy-madaniy turizmni rivojlantirishda shu joyning tarixiymadaniy obyektlarи asosiy o'rinni egallaydi. Lekin ulardan alohida muhim ahamiyatga egalari xalqaro miqyosdagi obyektlar va yodgorliklar ro'yxatiga kiritiladi. Bunday ro'yxatni YUNESKO har yili aniqlab boradi.

Keyingi yillarda O'zbekiston hududidagi noyob madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish, tarixiy shaharlarning bosh loyihasi va menejment rejasini YUNESKO xalqaro standartlari hamda talablariga muvofiq ishlab chiqishda mazkur tuzilmaning xalqaro ekspertlari ham keng jalb etilmoqda. YUNESKO bilan yaqin hamkorlikda moddiy va nomoddiy meros obyektlarini asrashga doir turli xalqaro anjumanlar tashkil qilinmoqda.

Mazkur chora-tadbirlar madaniy yodgorliklarni muhofaza qilishni oqilona tashkil etish va boshqarishni hamda shu sohadagi dolzarb muammolarni ko'rib chiqish, xalqaro tajribani o'rganish, tarixiy-madaniy meros saqlanishini ta'minlashga doir milliy tizimni takomillashtirish, bu boradagi davlat va nodavlat notijorat tashkilotlari faoliyatining asosiy yo'nalishlarini aniqlash imkonini bermoqda. Iqtisodiy tadqiqotlarda ta'kidlanishicha tarixiy-madaniy turizmning moddiy merosini boshqarish uchun obyektlar soni, holati, shuningdek, asliga mos obyektlar ya'ni restavratsiya va tamirlash jarayonida o'zgartirilmagan asli saqlanib qolingan ulushi va obyektlarning har xilligini hisobga olish zarur.

Obyektlar har xil hajmlarga ega bo'lgani bois, ularni shu belgi bo'yicha tasniflash zarur.

Quyidagi toifalarni ajratish tavsiya qilinadi:

- me'moriy majmualar;
- alohida turgan me'morchilik obyektlari;
- kichik me'moriy shakllar;
- turmush, xo'jalik va ijtimoiy hayot obyektlari.
- turistik biznes korxonalari o'rtasidagi aloqalarni rivojlantirish ko'rsatkichlari. Ushbu ko'rsatkichlar turistik xizmatlar ko'rsatishga jalb qilingan tashkilotlar o'rtasidagi gorizontal aloqalarning

rivojlanganlik darajasini tavsiflaydi.

MUHOKAMA

Raqamli iqtisodiyot turizm korxonalarining potentsial yangi shakllarini yaratish imkoniyatini yaratadi. Kadrlar infratuzilmasi sohasida ham jiddiy o'zgarishlar bo'ladi. Ijtimoiy hayotimiz va sayyohlik faoliyatimiz tobora texnologik tus olmoqda, jahon turizmi sohasida yangi yagona axborot makonini shakllantirmoqda, axborot bilan ta'minlash va turizmni boshqarish tizimi ishlab chiqilmoqda.

Booking.ru tadqiqotiga asoslanib, dunyo aholisi sun'iy intellekt, aqlli texnologiyalarga qiziqish bildirmoqda. Bugungi kunda chat-botlar jonli muloqotni maslahatchi bilan almashtirishi mumkin, chunki ular foydalanuvchilarning turli savollariga javob berishga qodir, masalan, Kayak – chatbot aviachiptalarni xarid qilishdan foydalanuvchining mavjud budjetini hisobga olgan holda Kerakli joylarga sayohat qilish uchun tavsiyalar va sayohat bo'yicha maslahatlar beradi. Biroq, mobil qurilmalar va mobil ilovalardan foydalanish sayyohlik korxonalarining ishini sezilarli darajada soddalashtiradi, chunki mijozlarga xizmat ko'rsatish sohasida shaxsiylashtirish tashkilotlarga mijozlar xarajatlari tarkibi, ularning afzalliklari haqida kerakli ma'lumotlarni to'plash imkonini beradi. va qiziqishlar, shuningdek, turli marketing tadqiqotlarini o'tkazish imkonini beruvchi boshqa foydali ma'lumotlar beradi, natijada ko'rsatilayotgan xizmatlar sifati yaxshilanadi.

Turizmni raqamlashtirish turli xil ko'rinishlarga ega bo'lmoqda, ular orasida turoperatorlar tomonidan shakllantirilgan tayyor turlarni online xarid qilish hamda turoperatorlar va turistlar uchun mo'ljallangan mobil ilovalar yoki kompyuter dasturlari tizimlari orqali ishlab chiqilgan individual turlar kiradi.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar inson hayotining barcha jabhalariga jadal kirib bormoqda. o'z navbatida, bunday taraqqiyot yo'liga o'z vaqtida tushgan davlatlar muvaffaqiyatga erishmoqda, eskicha ishlayotgan davlatlar esa taraqqiyotdan orqada qolmoqda. Avvalo, shuni aytish joizki, mamlakatimizda mustaqillik yillarida turizmning bozor munosabatlariga asoslangan yangi huquqiy va iqtisodiy asoslari yaratildi.

Zamonaviy infratuzilma obyektlari barpo etilib, turizmning jahon andozalari darajasidagi yangi yo'nalishlari joriy qilindi. Mavjud tarixiy-madaniy yodgorliklar ta'mirlanishi barobarida, ular keng ko'lamda targ'ib etildi.

Bu kabi tizimli chora-tadbirlar kutilgan samarani berib, yurtimizning sayyohlik salohiyati tobora oshmoqda. Bunga yaqinda Buyuk Britaniyaning dunyoda mashhur "Financial Times" gazetasida chop etilgan maqola misol bo'la oladi. Gap shundaki, unda 2017-yilda jahon bo'ylab sayohatga chiqish istagidagilar uchun eng qiziqarli yo'nalishlar ro'yxati e'lon qilindi. Gazetada ta'kidlangan to'qqizta davlat orasida O'zbekiston jahondagi eng diqqatga sazovor sayyohlik yo'nalishlari reytingida ikkinchi o'rinda qayd etildi. Bu bejiz emas, albatta. Negaki, O'zbekiston sayyohlik ko'lami va tarixiy qadamjolari ko'pligi bo'yicha dunyodagi yetakchi davlatlar sirasiga kiradi (1-расм).

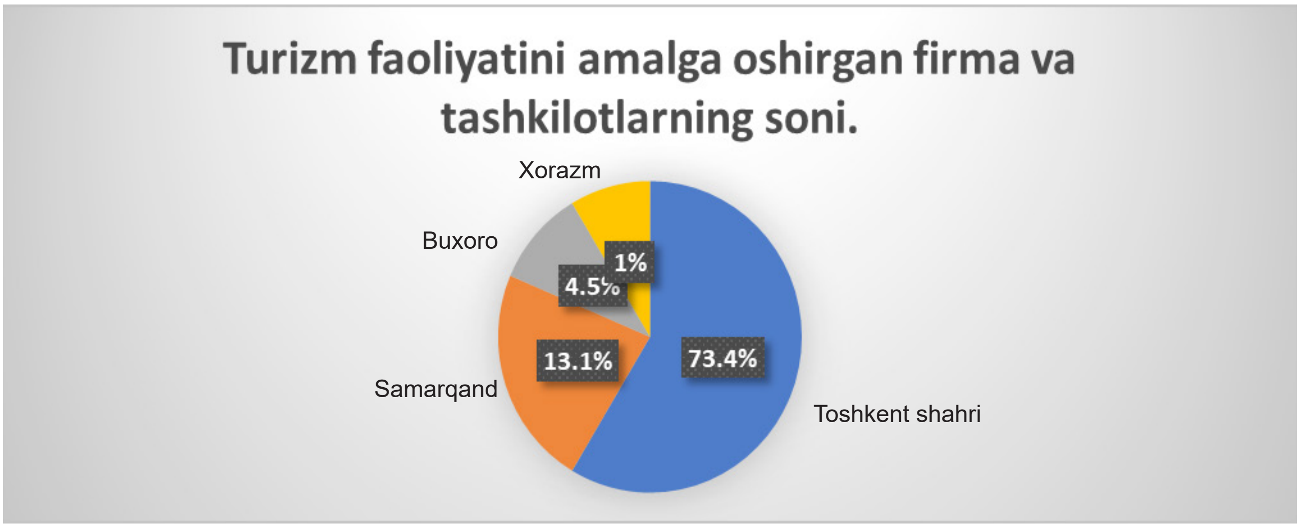

Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlarida keltirilishicha, ayni paytda turizmning mamlakat yalpi

IQTISODIYOT ЭКОНОМИКА ECONOMY

ichki mahsulotidagi ulushi juda past — atigi 2 foiz atrofida. Turizm faoliyatini amalga oshirgan firma va tashkilotlarning soni esa qariyb 400 ta bo‘lib, ularning asosiy qismi Toshkent shahri (73,4 foiz), Samarqand (13,1 foiz), Buxoro (4,5 foiz) va Xorazm (1 foiz) viloyatlari hissasiga to‘g‘ri keladi. Boshqacha aytganda, O‘zbekistondagi sayyohlik xizmatlari ko‘rsatishga ixtisoslashtirilgan firma va tashkilotlarning 92 foizi, sayyohlarning 93,1 foizi ushbu 4 ta hududga to‘g‘ri keladi. Boshqacha aytganda, O‘zbekistondagi sayyohlik xizmatlari ko‘rsatishga ixtisoslashtirilgan firma va tashkilotlarning 92 foizi, sayyohlarning 93,1 foizi ushbu 4 ta hududga to‘g‘ri keladi. Prezidentimizning 2016-yil 2-dekabrdagi “O‘zbekiston Respublikasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta’minlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni sohada uchrayotgan xato va kamchiliklarni bartaraf etib, uni izchil rivojlantirishga qaratilgani bilan ahamiyatlidir. Binobarin, ushbu hujjatda turizmni mamlakat iqtisodiyotining strategik tarmog‘i sifatida taraqqiy toptirish uchun qulay iqtisodiy va tashkiliy-huquqiy shart-sharoitlar yaratish, hududlarning ushbu yo‘nalishdagi salohiyatidan yanada to‘liq va samarali foydalanish, tarmoqni boshqarishni tubdan takomillashtirish, milliy turizm mahsulotlarini yaratish va ularni jahon bozorlarida targ‘ib qilish, O‘zbekistonning ijobiy sayyohlik qiyofasini shakllantirish yo‘nalishlari belgilab berilgan. Ularning izchil ijrosi yurtimizni jahon turizmining muhim markazlaridan biriga aylantirish imkonini yaratadi.

Qadimgi Buyuk Ipak yo‘li orqali ko‘plab mamlakatlarning turizm marshrutlari tutashgan xalqaro chorrahada joylashgan o‘lkamizda sayyohlikning barcha turini rivojlantirish mumkin. Ular orasida ekoturizm eng istiqbolli yo‘nalish hisoblanadi. Buning uchun g‘oyat xilma-xil hamda boy landshaft, tabiiy ekotizim va resurslar, ulkan rekreatsiya-turizm salohiyatiga egamiz. Qolaversa, yurtimizning quruq subtropik iqlimi, fasllar o‘z o‘rnida almashishi yil davomida, har mavsumga xos va mos ekologik turizm xizmatlari ko‘rsatish imkonini beradi. Vaholonki, hozirgi vaqtda dunyoning ko‘pgina mamlakatlarida muhofaza etiladigan tabiiy hududlar (METH)ning iqtisodiy faoliyat uchun muhim ahamiyatga ega estetik tabiiy manzaralari, madaniy-etnografik meros va qulay ekologik resurs salohiyati imkoniyatlaridan ekologik turizmni rivojlantirishda foydalanish asosiy yo‘nalishga aylangan. Shu ma’noda, respublikamizda ekoturizmga asos bo‘ladigan noyob obyektlar juda ko‘p. Masalan, 36 ta METH mavjud bo‘lib, ularning umumiy maydoni 2604,2 ming gektarni tashkil etadi. Bundan tashqari, sirli g‘orlar, g‘aroyib shaklli qoyalar, daralar, yer qatlamlari ochilib qolgan joylar, sharsharalar, shifobaxsh buloqlar, ulkan daraxtlar, nafosatli landshaftlar, muzliklar ham bor. Faqat ularni turizmda foydalanishga qaratilgan inventarizatsiya va klassifikatsiyalash, shuningdek, mavjud salohiyatni tibbiy-biologik, turizm-iqtisodiy baholashni amalga oshirish talab qilinadi, xolos.

Ta’kidlash kerakki, turizm rivojida, ayniqsa, sohaning boshqaruv tuzilmasi muhim o‘rin tutadi.

Prezidentimizning 2016-yil 2-dekabrdagi Farmoniga asosan, yangidan tashkil etilgan Turizmni rivojlantirish davlat qo‘mitasi faoliyati, eng avvalo, nazorat va ma’muriyatchilik vazifalarini amalga oshirishga emas, balki turizmda tadbirkorlik faoliyatini kuchaytirishga qaratilgani bilan ahamiyatlidir. Ya’ni qulay ishbilarmonlik muhitini yaratish, sayyohlikni rivojlantirishga to‘sqinlik qilayotgan g‘ov va to‘siqlarni bartaraf etish, xizmatlar bozorida raqobatni rivojlantirish, litsenziyalash, sertifikatlash hamda boshqa ruxsatnomalar berish uning zimmasiga yuklandi.

O‘z navbatida, Farmonda O‘zbekistonda yaqin vaqtda turizm sohasini o‘rta muddatli istiqbolda rivojlantirish konsepsiyasi, 2017 — 2021-yillarda konsepsiyani amalga oshirish yuzasidan aniq chora-tadbirlar dasturini ishlab chiqish, turizm infratuzilmasini takomillashtirish, soha korxonalariga qo‘shimcha imtiyoz va preferentsiyalar berish bo‘yicha ham dolzarb tadbirlarni amalga oshirish belgilangan. Unga ko‘ra, yaqin istiqbolda xorijiy investitsiyalarni keng jalb qilgan holda, respublikamizning barcha hududida turizm infratuzilmasining zamonaviy obyektlari, eng avvalo, mehmonxonalar, transport-logistika tuzilmalari, muhandislik-kommunikatsiya obyektlari bunyod etiladi. Bu jarayonda yangi obyektlarning xalqaro andozalar, turistlar talab va ehtiyojlariga to‘liq javob berishi inobatga olinadi. 2017 — 2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasining “Iqtisodiyotni rivojlantirish va liberallashtirishning ustuvor yo‘nalishlari” deb nomlangan uchinchi yo‘nalishida turizm industriyasini jadal ravnaq toptirish bo‘yicha dasturiy vazifalar belgilab berilgan.

Soha istiqboliga qaratilayotgan ana shunday jiddiy e’tibor tufayli yangi-yangi turizm markazlari

vujudga kelyapti. Toshkent viloyatini, hech ikkilanmasdan, ana shular safiga kiritish mumkin.

Gap shundaki, hudud tabiiy imkoniyatlari hamda xorij tajribasi oʻrganilgan holda, viloyatning turistik salohiyatini oshirish yuzasidan aniq chora-tadbirlar koʻrilmoqda. Masalan, 700 dan ziyod madaniy meros obyektlari mavjudligi sayyohlikning ziyorat yoʻnalishini rivojlantirishda qoʻl kelayotgan boʻlsa, noyob tabiat obidalari, fusunkor oʻrmon va landshaftlar ekologik, purviqor togʻlar esa ekstremal sayyohlik istiqboliga keng yoʻl ochib berayapti. Bundan tashqari, etnoturizm ham izchil rivojlanayotir. Shu bois 2017 — 2021-yillar davomida mazkur sohada 200 dan ziyod loyihalar amalga oshiriladi. Ular doirasida yangi infratuzilma obyektlari, xususan, 40 ta mehmonxona qurilishi koʻzda tutilgan. Yangi mehmonxonalar sayyohlar oqimi nisbatan koʻp boʻlgan Parkent, Boʻstonliq va Zangiota tumanlari, Angren hamda Chirchiq shaharlarida bunyod qilinishi belgilangani e'tiborga molikdir. 2017-yilning oʻzida birgina Parkent tumanida 80 oʻrinli moʻjaz mehmonxona, oilaviy dam olish majmuasini foydalanishga topshirish boʻyicha ishlar jadal davom etyapti. Umuman olganda, besh yil mobaynida shu kabi maqsadlar roʻyobi uchun 400 milliard soʻmdan ortiq investitsiyalar jalb qilinib, qariyb 2 mingga yaqin ish oʻrni yaratiladi. Pirovardida viloyatda turizm xizmatlari koʻrsatish hajmi 2,5 barobar oshadi.

Harakatlar strategiyasi va boshqa tegishli hujjatlarning izchil ijrosi Oʻzbekistonni tez orada yirik hamda jozibador sayyohlik markazlaridan biriga, turizmni esa, iqtisodiyotimizning yetakchi sohasiga aylantirishga mustahkam zamin yaratishi muqarrardir. [4]

Oʻzbekistonda turizm salohiyatini oshirish boʻyicha yangi tizim joriy qilinadi. Jumladan, har bir viloyatning «tashrif qogʻozi» ishlab chiqiladi, turistik mavsum uzaytiriladi, 2023-yil mamlakatning turistik salohiyatini jahonga targʻib qilish yili boʻlib, bunga 100 mlrd soʻm ajratilishi koʻzda tutilgandi.

29-mart kuni Shavkat Mirziyoyev turizm salohiyatini rivojlantirish yuzasidan oʻtkazgan videoselektorda xorijiy sayyohlarning Oʻzbekistonda bir kun koʻproq qolishi yillik turizm eksportini 300 million dollarga oshirishi ta'kidlab oʻtildi. Jumladan, Xorazmda turistlarning qolish muddati — oʻrtacha 2 kun, sarflaydigan mablagʻi — 220 dollar. Xorijiy turistlar Buxoro, Samarqandga qaraganda Xorazmda 2,5 baravar kam. Lekin Xorazmda sayyohlarni 3−4 kun olib qolish va 400−500 dollar xarajat qilishlari uchun barcha imkoniyatlar mavjud. Yoki 2022-yilda 31 ta tuman va 143 ta mahalla turizmga ixtisoslashtirib, ularda alohida soliq rejimi joriy qilindi. Bu imkoniyatdan Forish, Urgut, Xoʻjayli, Payariq, Nurota tumanlari va Angren shahri samarali foydalangan.

Temiryoʻli yoʻq, infratuzilmasi rivojlanmagan, chekka hududda joylashgan bu tumanlarda shuncha oʻzgarish boʻlib, sharoiti ancha yaxshi boʻlgan Kogon, Kitob, Xatirchi, Qiziltepa, Yangiqoʻrgʻon, Toyloq, Boysun, Parkent, Bogʻot tumanlari bu imkoniyatlardan foydalanmayotgani tanqid qilindi.

Yigʻilishda turizm salohiyatini oshirish boʻyicha yangi tizim joriy qilinishi ma'qullangandi.
Viloyatlar ularga biriktirilgan 11 ta oliygoh bilan hamkorlikda ishlab, turizm obyektlari toʻgʻrisidagi kontentni boyitishi lozim boʻladi. Ular:

- 31 ta tuman va ulardagi 143 ta turizm mahallasining tarixi, yodgorliklari va turistik obyektlari kontentini yaratadi;
- ular asosida kamida 12 ta tilda turistik paketlar ishlab chiqiladi;
- turizm, iqtisodiyot, tarix, geografiya, servis, xorijiy tillar yoʻnalishlarida oʻqiyotgan talabalarning kamida 2 oylik amaliyoti shu tumanlarda tashkil etiladi;
- turizm va servis obyektlari ishchilarini oʻqitadi.

Natijaga qarab oliygoh oʻqituvchilari va talabalari ragʻbatlantiriladi.

Shuningdek, mamlakatda hozirgi turizm mavsumi qisqaligi, uni uzaytirish boʻyicha salohiyat juda katta ekani qayd etildi.

Toshkent, Jizzax viloyatlarida qishki mavsumda — toqqa chiqish, changʻi uchish maydonlarini, Andijon, Samarqand, Qashqadaryo, Navoiy viloyatlari va Toshkent shahrida yozgi mavsumda — choʻmilish maskanlarini tashkil etib, turistik mavsumga yana ikki oy qoʻshish mumkinligi ta'kidlandi.

Shu munosabat bilan tegishli vazirliklar va mutasaddilarga festival va madaniyat tadbirlarini koʻpaytirish, qishki, ekologik turizmni rivojlantirish, qoʻriqxona, tabiat bogʻlari va tabiat yodgorliklari imkoniyatidan foydalanish boʻyicha topshiriqlar berildi.

Ichki turizm boʻyicha muallimlar va tibbiyot xodimlari uchun alohida dasturni tasdiqlab, ularning Oʻzbekiston boʻylab sayohati va dam olishlarini tashkil qilishni boshlash topshirildi.

2023-yil mamlakat madaniyati va turistik salohiyatini jahonga targʻib qilish yili boʻlishi kerakligi

ta'kidlandi. Buning uchun 100 milliard so'm ajratildi.

"O'zbekiston tashrif qog'ozi"ni ishlab chiqib, turizm brendini yangilash, xorijiy telekanallarda "O'zbekiston tashrif qog'ozi"ni efirga uzatish, AQSh, Xitoy, Arab davlatlari, Yaponiya, Koreya, Fransiya, Germaniya, Buyuk Britaniya, Malayziya, Rossiya, Qozog'iston kabi mamlakatlarning yirik shaharlari gavjum ko'chalaridagi ekranlarda "O'zbekiston turizm brendi" haqidagi ma'lumotlarni joylashtirish, milliardlik obunachilari bor internet platformalarida O'zbekiston haqidagi reklama roliklarini ko'paytirish topshirildi.

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, turizmning rivojlanishi bevosita raqamli texnologiyalar bilan bog'liq. Chunki, potensial sayyohlarga qulaylik yaratish maqsadida aviachiptalarni xarid qilish, mehmonxonalarni bron qilish, hudud bo'ylab sayohat qilish, diqqatga sazovor joylar, madaniy va tarixiy meros haqida ma'lumot, reytinglarni taqdim etish kabi keng funksiyalarni ta'minlovchi mobil texnologiyalar mavjud. Raqamli iqtisodiyot turizm korxonalarining potentsial yangi shakllarini yaratish imkoniyatini yaratadi. Kadrlar infratuzilmasi sohasida ham jiddiy o'zgarishlar bo'ladi. Ijtimoiy hayotimiz va sayyohlik faoliyatimiz tobora texnologik tus olmoqda, jahon turizmi sohasida yangi yagona axborot makonini shakllantirmoqda, axborot bilan ta'minlash va turizmni boshqarish tizimi ishlab chiqildi. Bu esa, O'zbekiston hududiga keladigan sayyohlarning sonini ortishiga imkon bermoqda.

Xulosa qilib o'z fikrimni bayon etadigan bo'lsam, mamlakatimizdagi turistik hudulardagi tarixiy-me'moriy obidalarni tarixiy ko'rinishini saqlab turgan holatda, atrofiga zamonaviy va qulay sharoitlarga ega majmualar barpo qilish zarur. Chunki kelayotgan sayyohlar faqat tarixiy obidalarimizni ko'rib, atrofi esa xaroba ekanligi haqida ta'surot bilan qaytib ketmasliklari ham muhim ahamiyatga ega. Agar Samarqand, Buxoro yoki Xorazm degan nomni eshitganda faqat tarixiy obidaga ega ammo aholisi eskicha, xaroba sharoitda yashashini ko'z oldida gavdalanmasligi kerak. Obidalarimizning atrofini zamonaviylashtirish natijasida axborot texnologiyalarini kirib kelishi va raqamli iqtisodiyotni rivojlanishiga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'xati:

1. Baxrom B.X. "Smart-turizm" maqolasi, Academic Research in Educational Sciences jurnali. VOLUME 3 | ISSUE 1 | 2022.
2. Erkayeva B.A. O'zbekistonda Tarixiy-Madaniy turizmni rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy jihatlari "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali.
3. Iqtisod fanlari nomzodi, dotsent Obid Hamidovning maqolasidan.
4. Тухлиев Н., Таксанов А. Экономика большого туризма. Т.: «Узбекистон миллий энциклопедияси», 2001. — 208с. Стр. 13
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 2-dekabrdagi "O'zbekiston Respublikasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni.
7. O'zbekiston Respublikasi "Iqtisodiy rivojlanish sohasida davlat siyosatini amalga oshirish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida prezident farmoni.
8. Raximov Z.O. Raqamli iqtisodiyotda raqamlashayotgan turizmning yangi turlarining rivojlanishi./ SamISIda o'tkazilgan "Turizmda innovatsion-investitsiya jarayonlarini rivojlantirish istiqbollari" mavzusida xalqaro onlayn ilmiy-amaliy konfrensiyasi. (2020-yil, 3-iyun) – Samarqand: SamISI, 2020.
9. Baxrom B.X. Academic Research in Educational Sciences jurnalidagi "Smart-turizm" haqidagi maqolasi.
10. Sayfullayevna, Y.Z., Toshmurzayevna, R.D. and Azamat Jo'raqul o'g, S., 2022. TURIZMNING TURG „UN RIVOJLANISHI ILMIY TADQIQOTLAR TAHLILI. Current Issues of Bio Economics and Digitalization in the Sustainable Development of Regions, pp.568-571.
11. Raximov Z.O., Ismailov N.I. Rivojlanayotgan raqamli iqtisodiyotda raqamlashayotgan turizmning ahamiyati./ Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universitetining Axborotnomasi. Nukus 2020-yil 3-son (ISSN 2010-9075).
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi ma'lumoti.
14. https://stat.uz

MUNDARIJA

1-ШУЪБА
ЎЗБЕКИСТОНДА SMART-ТУРИЗМНИ ЗАМОНАВИЙ ПРИНЦИПЛАРИ АСОСИДА РИВОЖЛАНТИРИШ ВА БУНДА ХОРИЖ ТАЖРИБАСИДАН ФОЙДАЛАНИШ

Ўзбекистонда Smart-туризмни ривожлантириш истиқболлари 5
Конгратбай Авезимбетович Шарипов

Рақамли инновацион технологиялардан туризмда самарали фойдаланиш йўллари 7
Эшов Мансур Пулатович

Туристик кластерларнинг технологик платформасини ишлаб чиқиш 10
Абдурахмонова Гулнора Каландаровна

Tourism Development in Uzbekistan: Comprehensive Analysis of Current Trends and Future Prospects 13
Zufarova Nozima Gulamiddinovna

Қорақалпоғистон Республикасида туризм соҳасининг
янги йўналишларини ташкил этиш имкониятлари 17
Эштаев АлишерАбдуғаниевич, Хошимов Бахром Бахадирович

Ўзбекистонда тоғ туризмининг ривожлантириш йўналишлари 20
Ахмедов Икром Акрамович

Туристик-рекреацион ресурслари юқори бўлган минтақаларда
кластерларни ташкил қилиш механизмлари 24
Норчаев Асатулло Норбўтаевич

Развития смарт туризм в Узбекистане 28
Алиева М. Т.

Smart Tourism Analysis and Future Trends 31
Safaeva Sayyora

Opportunities for Developing Smart Tourism and Foreign Experience in Uzbekistan 34
Kabilova N. Sh.

O‘zbekiston turizmida XXI bozori va bunda Smart-turizmning o‘rni 37
Mirzayev Temur

Смарт-туризм: зарубежный опыт и перспективы его применения в Узбекистане 42
Хушназарова М. Г.

Development of Smart Tourism in Uzbekistan 45
Narzullaeva Umidakhon, Abzalova Nozima

O‘zbekistonda turizm xizmatlari sohasining aholi bandligiga multiplikativ ta’siri 48
To‘rabekov Sohibjon Sherboy o‘g‘li

Smart-turizmni xorijiy tajribalar asosida rivojlantirish istiqbollari 53
Isroilov Xusanboy Ibrohimjon o‘g‘li, Nishonboyev Doniyor Erkinjon o‘g‘li

Smart-turizm: xorijiy tajriba va uni O‘zbekistonda qo‘llash istiqbollari 55
Ulugboyeva Ezozahon Inomjanovna

O‘zbekistonning Smart-turizm salohiyatini jahon turizm bozorida
targ‘ib qilishning zamonaviy marketing strategiyalari 58
Fayyoza Ahmedova Rashidovna 58

Modern Trends in the Development of Tourism and the Experience of Foreign Countries in the Application of Smart Innovations in Personnel Training 62
Iskandarova Nargiza Mashrabjonovna

The Main Role of Smart – Tourism in Modern XXI Century Uzbekistan as an Example 65
Narzullayeva Fariza Akmalevna, Saydaliyeva Feruza Bakhtiyorovna

How Does Smart Tourism Support Sustainable Tourism Development: the Case of Uzbekistan 67
Khusniddin Egamnazarov

Appearances, Classification and Application of Smart Tourism 70
Akhmadjanova Mukhtasarkhan Anvar qizi, Sharifboyeva Fazilatxon Odilbek qizi, Dadamirzayev Sarvarbek Ulug‘bek o‘g‘li

Фарғона водийсининг қишлоқ аҳоли пунктларида агротуризмни ривожлантиришнинг стратегик режасини ва смарт-технология концепциясини ишлаб чиқиш бўйича услубий ёндашувлар 74
Жумабаева Дилафруз Тожидиновна

Butun jahon Smart-turizmi bozorining rivojlanish xususiyatlari 78
Ravshanov To‘yli Gulmurodovich

Основные тенденции развития смарт туризма в условиях цифровой экономики в Республике Узбекистан 81
Салиева Екатерина Сергеевна

Развитие Смарт-туризма в Узбекистане на основе современных принципов и использования зарубежного опыта 84
Ахмеджанова Ирада Усмановна, Халилова Нодира Абдухамид қизи

Будущая роль Смарт-туризма на мировом туристическом рынке 88
Уралова Матлюба Ахроровна

Проблемы и перспективы развития Smart-туризма в Узбекистане 95
Очилова Хилола Фармоновна, Раимова Севара Ойбековна

Перспективы развития Смарт-туризма в Республике Узбекистан на основе современных технологий и использования зарубежного опыта 102
Рустамов Аброр Равшан угли

Перспективы развития зелёного смарт туризма в Республики Узбекистан 106
Расулова Нигора Юсуповна

Перспективы развития смарт туризма в Узбекистане на основе современных принципов 110
Рахимова Дилфуза Мирзакасимовна

Перспективные направления развития смарт туризма в Узбекистане 113
Гузал Шеровна Хонкелдиева

Развитие культурного Смарт-туризма в Узбекистане, с использованием опыта зарубежной компании «POLYMEDIA» 116
Караваева Алёна Викторовна

Turistik xizmatlar bozorini shakllantirishning rekreatsion dinamikasi 118
Bahrieva Zarina Nasimovna

2-ШУЪБА
SMART-ТУРИЗМНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ АСОСИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ

Main Features of Smart Tourism Organization 121
Narzullaeva Umidakhon

The Role Smart-City Infrastructure in the Tourism and Architecture 124
Mukhlisa Akromova Saydimukhtor qizi

The Main Components of the Development of “Smart” Tourism in the Region 130
Agzamova Nargiza Gapurovna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Туризм соҳасида рақамли технологиялар орқали смарт туризмни ташкил этишнинг асосий хусусиятлари 135
Ҳамдамов Амриддин Ҳамдам ўғли

Минтақа туризмни ривожлантиришда хизмат кўрсатиш корхоналарининг smart-ахборот моделлари асосида ривожланиши 140
Ш.Х.Мухитдинов

Analysis of Cases of Use of Smart Technologies in Tourism and Hotel Enterprises 146
Hamidova Muxtasarxon Iqboljon qizi, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o‘g‘li

Tarixiy shaharlarda turizmni rivojlanishida raqamli texnologiyalarning o‘rni 152
Ro‘zibayeva Zulayho Baxrombek qizi

Turizm sohasi rivojlanishida Smart-turizmning o‘rni 159
Dadamuxamedova Mushtariy Maxmudjon qizi

Mamlakatimizda turizm sohasini raqamlashtirish va boshqarishni takomillashtirish 162
Mardiyev Bunyod Sirojiddin o‘g‘li

Development of Smart Tourism in Uzbekistan Based on Modern Principles and Using Foreign Experience 165
Gulrukh Yusupova, Nilufarkhon Ashuralieva

Jizzax viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida turizmning ahamiyati va roli: yangicha Smart yo‘nalishlar va mexanizmlar 168
Aynakulov Muxitdin Abduxamidovich

The Role of Smart Technologies in the Development of Agrotourism 172
Yoriyeva Farangiz Murodilloyevna

Turizmning rivojlanishini barqarorlashtirishda prognozlashning mohiyati va obyekti 175
Axmadjanova Muxtasarxon Anvar qizi, Dadamirzayev Sarvarbek Ulug‘bek o‘gli, Sharifboyeva Fazilat Odilbek qizi

The Main Trends in the Development of Digital Tourism in Uzbekistan 181
Ismailova Sayyora Ulugbekovna

Jahon ziyorat turizmi obyektlarining turizm rivojlanishiga ta’siri 186
Karimova Maftuna Komiljon qizi

The Future of Smart Tourism: Transforming Travel Experiences 191
Oppokkhonov Nurmukhammad

Sayyohlik yo‘nalishlariga tashrif buyuruvchilar uchun aqlli texnologiyalarning ahamiyati 193
To‘xtayeva Xurshida Farhodovna

O‘zbekistonda Smart-turizmni rivojlantirish choralari 200
Raximova Dilfuza Mirzakasimovna

Exploring Smart Tourism: Lessons From Abroad and Opportunities for Uzbekistan 206
Nasiba Mukhtorova, Zohid Askarov, Angelo Battaglia

Smart Tourism: Pros, Cons and Potential Future Development 215
Baratov Asadbek

Turistik destinatsiyalarni boshqarish orqali turistik mintaqalarni rivojlantirish 218
Toirova Nozima Miraxmad qizi

Основные компоненты развития смарт туризма в Ташкентском регионе: перспективы и вызовы 223
Зиёвиддинова Тарона Ойбек кизи

Инновационные тенденции применения умных технологий в развитии туризма и гостиничного бизнеса 226
Мусаева Сайёра Абдивахитовна

Цифровизация как важнейший двигатель индустрии туризма 234
Абидова Д.

Путешествие будущего: формирование и инновационное развитие направления Смарт-туризм 239
Курашева Валерия Олеговна, Ивонина Наталья Викторовна

Основные особенности организации смарт-агротуризма в Узбекистане.. 241
Анваров Нодир Аллаёрович

3-ШУЪБА
ЎЗБЕКИСТОННИНГ SMART-ТУРИЗМ САЛОҲИЯТИНИ ЖАҲОН ТУРИЗМ БОЗОРИДА ТАРҒИБ ҚИЛИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ МАРКЕТИНГ СТРАТЕГИЯЛАРИ

Enhancing Marketing Strategy for the Development of Mountain Tourism.. 255
Mavlanov Golibjon Mahammad o‘g‘li

Smart Destination Management: Challenges and Practices 258
Nurmukhammad Oppokkhonov

O‘zbekistonda qishloq turizmining shakllanish va rivojlanishi 260
Usmonov Sardor

Фарғона водийсида туризм соҳасини ривожлантиришнинг ҳудудий дифференциал хусусиятлари 263
Максумов Азизхон Нодиржон ўғли

O‘zbekistonda turizmni rivojlantirishning jahon tajribasi muammo va istiqbollar 268
Aynaqulov Xusniddin Abduxamidovich, Teshayeva Farida Shuxrat qizi

Hududlarda Smart-turizmni rivojlantirishda xorij tajribasini qo‘llash istiqbollari 271
Islomova Dilrabo Salomovna

Consideration of Positive and Negative Impacts of Smart Tourism on Destination Branding, Case of Uzbekistan 274
Ms. Yulduz Yakubova

Analysis of the State of Use of Smart Technology in Hotels.. 276
Uralova Dilbar Anorbayevna, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o‘g‘li

Turizm sohasi orqali aholi bandligini ta’minlash yo‘llari 281
Matkabulova Dilorom Xalilullayevna

Smart-turizmni tashkil etishning asosiy xususiyatlari 284
Uralova Matlyuba Axrorovna

O‘zbekistonning iqtisodiy rivojlanishida turizm sohasining o‘rni.. 286
Matchanov Azizbek Umirbek o‘g‘li

Mehmonxona xo‘jaligida yashil texnologiyalarni joriy qilish.. 289
Xakimova Nargiza Axadjon qizi

Mamlakatimizda Smart-turizmini rivojlantirish masalalari va iqtisodiyotda tutgan o‘rni.. 293
Xomidov Mirodiljon Xasanboy o‘g‘li, Nishonboyev Doniyor Erkinjon o‘g‘li

Dam olish turizmida Smart parklarning o‘rni 295
Shaymanova Nigora Yusupovna

Rekreatsiya turizmini rivojlantirishda Smart texnologiyalardan foydalanish 297
Shaymanova Nigora Yusupovna

Smart Tourism: Foreign Experience and Prospects for Its Application in Uzbekistan.. 299
Avezova Nilufar

Использование BIG DATA и AI для реинвентаризации маркетинга туризма в Узбекистане: новые перспективы в глобальной конкуренции.. 304
Турабекова Фарангиз Наримонбек кизи

Проблема в смарт туризме 310
Аскаралиева Муштарий Баходировна

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Смарт туризм в Узбекистане: новые подходы и современные решения ... 313
Узганбаева Дилноза Тохтасиновна

Смарт туризм в Узбекистане: новые возможности и вызовы ... 315
Бекмурадова Лайло Турсунмаматовна

Влияние цифровых технологий на развитие туристского рынка в Узбекистане ... 323
Мустаева Шохида Саъдуллаевна

4-ШУЪБА
ТУРИЗМ ВА ТАЪЛИМ: ШАРТ-ШАРОИТИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ

Таълим туризми тушунчаси моҳияти ва уни ривожлантиришнинг хориж тажрибалари ... 327
Саъдуллаева Гулноза Содиқ қизи

Toshkent viloyatida agroturizm obyektlarini rivojlantirish va kadrlar salohiyatini oshirish istiqbollari ... 330
Joʻrayeva Nargiza Abduvohidovna

Smart-turizm faoliyatini boshqarish jarayoniga yondashuvlar ... 337
Mirzayev Abdullajon Topilovich

Ilmiy faoliyani rivojlantirishda ta’lim tashkilotlaridan maqsadli foydalanish ... 341
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon oʻgʻli

Turistik xizmatlarning reklamasini amalga oshirishda ijtiomiy tarmoqlarning ahamiyati ... 349
O. A. Norboʻtayev

Ta’lim turizmining mohiyati va uni Oʻzbekistonda rivojlantirish imkoniyatlari ... 351
Jiyanov Uktam Panjievich

Smart Tourism and Education: Conditions and Prospects in Uzbekistan ... 354
Gulrukh Yusupova, Sabina Turakulova

Uzbekistan: Theory and Practice of Personnel Training for Tourism ... 361
Ochilova Hilola Farmonovna

Marketing strategiyalarini qoʻllash orqali mamlakat turizm bozorini rivojlanitirish istiqbollari ... 365
Nurfayzieva Moxinur Zayniddinovna

Turistik mahsulotlar shakllanishi boʻyicha nazariy yondashuvlar va narxlar tahlili ... 372
Imomov Sanjar Muxammadievich

Mehmonxona sohasida Big Data texnologiyalarini qoʻllash ... 376
Shermakhmadova Zarina Shavkat qizi

Promoting Environmental Entrepreneurship And Innovation in a Green Economy ... 379
Embergenova Anjim Aydosbaevna

Turizm xizmatlari eksportini oshirishda innovatsion marketing va raqamli texnologilayar ta’siri ... 381
Bakhromov Akmal Abduvahid oʻgʻli

Samarali marketing strategiyalari orqali Oʻzbekistonni raqobatbardosh turizm yoʻnalishi sifatida jonlantirish ... 385
Xusniddinova Munavvar Sur’at qizi

Oʻzbekistonda Smart-turizmni zamonaviy prinsiplari asosida rivojlantirish va bunda xorij tajribasidan foydalanish ... 388
Tojiboyev Toxirjon Zoxirjon oʻgʻli

Mehmonxona va xizmatlar bozorini takomillashtirish, mehmonxonalarda smart mehmonxona xizmatlarning tizimini joriy qilish ... 391
Mansurov Zokir Xusanovich

Туризмни қўллаб-қувватлаш жамғармасининг соҳа ривожини молиялаштиришдаги аҳамияти ... 394
Примова Нигора Икром қизи

Turizm – dunyo madaniyatiga koʻprik ... 397
Abdullayeva Nilufar Sultanbayevna

Key Features of Digital Advertising Development in Tourism in Uzbekistan ... 399
Mirziyo Sodikov Odiljon ogli

Xizmat koʻrsatish tarmoqlarida turizm va bank xizmatlarini bogʻliqliklari ... 404
Xakimov Zoxid Norboʻtayevich

Innovative Management in Smart Tourism: a Digital Economy Imperative for Tourist Enterprises ... 406
Mamanov Mukhammadamin

The Role of The Capacity of Service Personnel in the Organization of the Quality Service Process in Hotel Enterprises ... 409
Rakhmonova Nigina Anvarovna

Развитие умного туризма – перспектива кадров в сфере туризма ... 412
Бухарова Нигора Газиевна

Состояние гостиничного бизнеса в Самарканде и важность его развития ... 415
Мардонова Дилрабо Ширинбоевна

Организационно-экономический механизм развития туристических комплексов ... 418
Хомидов Қаххорали Қурбонали ўғли

5-ШУЪБА
ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ

Қорақалпоғистон Республикасида туризмни ривожлантириш имкониятлари ... 422
Эштаев Алишер Абдуғаниевич, Маткаримов Жаҳонгир

Вопросы развития Smart-туризма в Республике Каракалпакистан ... 425
Абдувахидов Абдумалик Махкамович

Qoraqalpogʻistonning oʻziga xos madaniy va tarixiy merosi ... 427
Xoshimov Baxrom Baxadirovich

Oʻzbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirish istiqbollari ... 429
Matkabulova Dilorom, Abdugʻaniyev Toxirjon

Соғломлаштириш туризми фаолиятини бошқаришда туристик кластерларни шакллантириш механизмларини баҳолаш ... 432
Ғофуров Азизбек Умаржонович

Qoraqalpogʻiston Respublikasining oʻziga xos ekologik merosi ... 435
Xoshimov Baxrom Baxadirovich

Qoraqalpoq oʻlkasi turizm istiqbollari ... 437
Dehqonov Burxon Rustamovich

Implementing Smart Tourism Strategies in Karakalpakstan ... 439
Mukhanov Murod Mukhan ugli

Qoraqalpogʻiston Respublikasi turizm sektoridagi integratsiyaning nazariy asoslari ... 442
Xalimova Fayyoza Nafasovna

Qoraqalpoqiston Respublikasida turizmni rivojlanish yoʻllari ... 445
Xushnazarova Maxzuna Gulamjonovna

Turistik hududlarda turizmning barqaror rivojlanish konsepsiyalariga yondashuvlar ... 452
A. Asraqulov

Минтақада туризм соҳасини бошқаришнинг ўзига хос хусусияти 455
Ембергенова Анжим Айдосбаевна

Perspectives for the Further Development of Smart Tourism in Uzbekistan 460
Akhunova Shokhistakhon Nomanjanovna, Askarov Farhod Rakhmatovich

Қорақалпоғистон Республикаси ички туризм йўналишлари 465
Норчаев Н. А.

Qoraqalpog'iston Respublikasida turizmni rivojlantirish tendensiyalari 467
Islamova Qunduzxon Ikromboy qizi

Тенденции развития Смарт-туризма в Республике Каракалпакстан 469
Очилова Х. Ф., Нагметуллаев А. А.

Тенденции развития зеленого туризма в Республике Каракалпакстан 472
Расулова Нигора Юсуповна

Перспективы развития смарт туризма в Республике Каракалпакстан 475
Косбергенова Нурзия Кудайбергеновна

Role of social media in promoting Sustainable Tourism in Uzbekistan 477
Ms. Nigina Kurbonova, Dr. Shalki

Jahonda ta'lim turizmining rivojlanish tendensiyalari 487
Uktam Jiyanov, Maksudova Shahlo

Hududiy turizm rivojlanishining iqtisodiy samaradorligini oshrishda "Smart-turizm" xizmatlaridan maqsadli foydalanish 490
Dustmurodov Orifjon Ismatilloyevich

The role of tourism industry in the country's economy 497
Gofurova Vasila Odiljon qizi

Tourism Impacts GDP Growth (and Decline) 500
Gofurova Vasila Odiljon qizi

Smart turizm texnologiyalarining sayyohlarning xatti-harakatlari, sayohatdan qoniqishlari va baxtli his qilishlariga ta'siri 503
Munojat Isakdjanova Inog'omovna

Sayohat va turizm rivojlanish indeksi 507
Raxmonova Nilufar Yorqinovna

O'zbekistonda smart turizmni rivojlantirish imkoniyatlari 512
Kamoliddin Jahongirov

Xalqaro turizm bozorida ta'lim turizmining o'rni va rivojlanish xususiyatlari 514
Ominaxon Ababaxriyeva, Kamoliddin Jahongirov

Functional composition of irrealis 517
Ochilova Noila Farmonovna

Turizmga innovatsiyon texnologiyalarni joriy qilish mohiyati 519
Po'latov Ma'murjon Murodjon o'g'li

Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyotida zamonaviy logistika tizimlari mohiyati 521
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li

Using Innovative Technologies in Hotels as a Factor of Sustainable Development of Tourism Industry 524
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. Maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.